

Bungherii

În societatea noastră, gândirea omului este pervertită de obscenitatea modernă promovată pe scară largă, prin mass-media, reclame și chiar magazine, cluburi, bordeluri și alte locuri special acestor lucruri, unde au acces toți membrii societății, indiferent de vârsta și de starea lor.

Mulți semeni de-ai noștri au ajuns la stadiul de deprindere a păcatului, așa cum spuneau Părinții Bisericii. În acest stadiu, omul nu mai distinge binele de rău, iar păcatul îl face ca și cum acesta ar sta în firea sa.

A-i vorbi societății și omului modern despre sex echivalează, în prezent, cu o discuție despre desfrânare, în mintea sa pervertită și înșelată de demoni și de ceea ce vede, în zilele noastre, în lumea în care trăiește și anume, practicarea liberă a sexului înainte și în timpul căsătoriei, poligamia sub toate aspectele ei contemporane, lipsa legăturii dintre dragoste și sex sau echivalența acestora, promovarea sexului împotriva firii.

Toate aceste fapte fac ca, în mintea omului de astăzi, să nu mai existe legătura strictă dintre sex și căsătoria monogamă, condiționată de întemeierea unei familii, cu scopul nașterii de prunci și a viețuirii cucernice și nepătimașe în societate. De asemenea, mintea omului din zilele noastre face legătura dintre sex și plăcere, satisfacție, a-l priva de sex însemnând pentru el o viață plină de durere, de nefericire și chiar lipsită de sens. Mărturie stau mulțimea dramelor sentimentale și chiar a sinuciderilor și crimelor „din dragoste” promovate intens și de mass-media, dar și întâlnite frecvent, mai ales în rândul tinerilor.

Practicarea experimentală a sexului de către tineri, îmbătrânirea în păcatul desfrânării a bătrânilor, darea pe mâna celor nelegiuți a celor care vor să-și păstreze curăția trupească sau încă nu și-au întinat-o (uneori chiar de către părinți nesăbuiți), confuzia pe care mintea bolnavă a omului actual o face între dorința de păstrare a fecioriei, cu scopul slujirii lui Dumnezeu a unor tineri și păcatul sodomiei sunt fenomene cu care oricare dintre contemporanii noștri se confruntă în viața sa sau le vede la cei care îl înconjoară.

De asemenea, lipsește din mintea omului contemporan legătura necesară dintre sex și responsabilitatea acestui act, care, datorită consecințelor pe care le are, presupune o maturitate fiziologică și de gândire. Nu degeaba în comunitatea tradițională era un moment și o vârstă când se hotăra desprinderea copilului de părinți și ieșirea la horă, acest moment marcând ieșirea tânărului în societate. Totodată, acestui moment îi urma altul, când tinerii erau socotiți a fi buni de căsătorit, la vârsta de 16-20 de ani pentru fete, iar pentru băieți, după terminarea armatei, moment socotit necesar pentru maturizarea acestora.

Era aleasă această vârstă de către comunitățile tradiționale în vederea căsătoriei, pe de-o parte, pentru că tinerii erau socotiți a fi suficient de maturi pentru a împlini actul sexual și a fi responsabili în ceea ce privește consecințele acestuia - nașterea de prunci, asumarea, pentru întreaga viață, la bine și la rău, a unei persoane, asumarea responsabilităților administrative și economice care decurg din căsătorie și din ținerea unei gospodării și a unei familii. Pe de altă parte, la această vârstă, tinerii erau curați din punct de vedere sufleteș și trupesc, lucru considerat, în comunitatea tradițională românească, drept garanție a unei familii fericite și a atașamentului unul față de altul, pentru întreaga viață.

În ceata de feciori tradițională nu aveau acces copiii, până la vârsta adolescenței, deoarece comunitatea veghea la păstrarea curăției lor sufletești și trupești, tocmai pentru că, în cadrul acestor instituții tradiționale premaritale, se practica anumite ritualuri de inițiere în viața sexuală. Tot datorită acestui fapt era interzis să faci parte din ceată bărbații căsătoriți, pentru a nu fi ispitiți de păcatele trupești și a păstra sfințenia familiei.

Ca ritualuri de inițiere premaritală comunitățile tradiționale românești cunosc mai multe. Unul dintre ele era practicat în cadrul șezătorilor, sub forma unei discuții între fetele care participau la șezătoare și femeile căsătorite, care le inițiau în viața sexuală fie prin discuții pe acest subiect, fie prin diferite ghicitori, cântece, jocuri sau alte forme pe care le permitea șezătoarea cu acest scop.

Băieții erau inițiați în tainele vieții sexuale în cadrul cetelor de feciori. Ceata era constituită din feciori de 16-20 de ani, în perioada sărbătorilor de iarnă, uneori având aparența unui grup de colindători. Scopurile erau legate însă și de formarea unei păreri despre fetele de măritat, mai ales cu ocazia colindatului, prilej de etalare a zestrei și a priceperii culinare a fetei. Dar pe parcursul anului, ceata desfășura și alte activități: organizarea jocurilor¹, băgarea în joc a fetelor, frecventarea șezătorilor și sărbătorirea zilelor onomastice ale persoanelor cu numele de Nicolae, Ștefan, Vasile, Ion².

O ceată specială este cea a Junilor Brașoveni, organizată cu prilejul Paștilor. A doua zi de Paști, junii se duc după ouă pe la

¹ Silvia Ciubotaru, *Nunta în Moldova: cercetare monografică*, Editura Universității Alexandru Ioan Cuza, Iași, 2000, p. 35.

² Vladimir Trebici, Ion Ghinoiu, *Demografie și etnografie*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986, p. 260.

fetele pe care și le-ar dori de neveste, cunoscându-le astfel, părinții, gospodăria, dar și priceperea în cele ale gătitului și ale aranjatului casei³.

În satul tradițional era obiceiul ca femeile căsătorite să intre în casele cu fete de măritat și să spioneze dacă fata e gospodină, dacă știe să lucreze, spunând mamelor de băieți care fată ar fi mai potrivită pentru flăcăul lor. Dar și băiatul care cunoștea o fată o urmărea dacă este curată, dacă e gospodină, apoi le spunea părinților lui. Discutau și mergeau să vorbească și cu părinții fetei. Dacă cu toții erau de acord, se căsătoreau. Părinții nu dădeau voie să se căsătorească dacă unul dintre tineri nu le era pe plac. Cam acestea erau problemele discutate la peșit.

Acum tinerii se cunosc în alte contexte, cum ar fi discoteca, clubul, la diferite sărbători ale comunității și spectacole, în excursii sau în alte contexte prilejuite de societatea modernă. Nu se mai cunosc ca mai demult, din copilărie, ca să aibă timp să se studieze și să se acomodeze reciproc, să experimenteze mai întâi prietenia și apoi iubirea. Datorită preocupărilor zilnice, au tot mai puțin timp pentru a sta împreună și a se cunoaște bine, pentru a cimanta o relație pe termen lung.

O altă modalitate de educație a tinerilor, constituită tot ca rit preliminar căsătoriei, era și ceata de feciori. De toamnă-iarnă, fetele și feciorii se adunau seara la o casă, pentru a ajuta la diverse munci, a cânta ori a spune povești, basme, snoave.⁴ Este vorba despre șezători,

³ Ion Mușlea, *Obiceiul Junilor Brașoveni*, în *Cercetări etnografice și de folclor*, vol. II, Editura Minerva, București, 1972, p. 81 și urm.

⁴ Alexandru Popescu, *Tradiții de muncă românești*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986, p. 65.

numite și furcării, danț sau sedenci, considerate de specialiști drept dovezi ale existenței unei cete feminine cu rolul pregătirii fetelor pentru viața de familie și cea conjugală.⁵ Datorită anulării funcției lor economice, dar și datorită schimbării modului de viață, varietății posibilităților de distracție și de informare, șezătorile au dispărut, fiind preferate întrunirile moderne.

Nedeile, desfășurate pe plaiurile montane, la confluența mai multor așezări, constituiau și ele un bun prilej de a lega cunoștință între tineri, dar și pentru schimburile comerciale între oamenii din diferite ținuturi, însoțite de petreceri⁶. S-au păstrat astfel denumiri precum „Târgul de fete de pe Muntele Găina”⁷ sau „Târgul sărutului de la Călineasa”, în Munții Apuseni. Excluzând ideea de târg de fete în înțelesul propriu, multe dintre aceste manifestări se constituiau doar în prilejuri publice pentru logodirea tinerilor care se aflau deja în vorbă „prin schimbare de năfrâmi, numite credințe” sau doar dându-și mâna.

În ultimii ani, cel puțin, în ceea ce privește păcatul curviei și reclama care i se face acestuia în mod public, fără discernământul necesar unei societăți normale, care își protejează copiii și bătrânii, dar și pe cei care au familii de vederea acestui păcat și de ispitele care decurg din expunerea publică a scenelor cu caracter erotic și sexual, putem spune că s-a ajuns la vorba Sfinților Părinți ai Bisericii,

⁵ Vladimir Trebici, Ion Ghinoiu, *op. cit.*, p. 257.

⁶ Gheorghe Vrabie, *De civitate rustica*, Editura Grai și Suflet - Cultura Națională, București, 1996, p. 204.

⁷ Ion Mușlea, *Târgurile de la Găina și Călineasa în însemnările călătorilor, savanților și literaților*, în *Cercetări etnografice și de folclor*, Editura Minerva, București, 1972, p. 350.

care spun că va veni vremea când toți vor fi nebuni, iar cine nu va înnebuni după moda vremii, el va fi socotit nebun.

Bunghereasca

În folclorul contemporan sunt mai cunoscute marelui public obiceiurile prezente la festivaluri, cele prezentate în tratatele clasice de etnologie sau cele care sunt legate de principalele date și sărbători ale anului, cuprinzând o mai mare încărcătură magică sau simbolică, pretabile la studii și speculații filosofice, istorice sau etnologice. Aceasta face ca oamenii și chiar specialiștii să treacă cu mai multă ușurință peste unele obiceiuri încă vii, care fac parte realmente din tradiția locului în care se desfășoară. Unul dintre acestea este și cel al Bungherilor din Câmpulung Moldovenesc.

Obiceiul este pe cât de spectaculos, pe atât de vechi, dar lipsește din manifestările

„oficiale” ale folclorului, având ca scenă de desfășurare numai piața orașului, unde lumea (comunitatea) se adună pentru a-i vedea pe bungheri, așa cum este tradiția de aproape două veacuri. În zonă se spune că *Bunghereasca* ar data din perioada ocupației austro-ungare în Bucovina, că flăcăii ar fi preluat modul de costumare al generalilor austrieci. Există însă și opinia conform căreia obiceiul ar fi fost „inventat” de un locuitor al Câmpulungului Moldovenesc după anul 1850.

Datele despre mai vechea performare a obiceiului sunt puține. Se pare că pe la începutul secolului al XX-lea era o mai strânsă legătură între acesta și cetele de „irozi” care existau atunci în zonă, dar care astăzi au dispărut. Ceea ce este însă sigur e că textul care se rostea era cu mult simplificat față de cele de astăzi, fiind compus în cea mai mare parte din strigăturile de joc. Cele inițiatice și

satirice se pare că s-au dezvoltat mai mult în perioada comunistă.

Acum obiceiul se desfășoară între 31 decembrie-1 ianuarie al fiecărui an, bungherii având obiceiul să „colinde” în această perioadă nu numai pe la rude, prieteni și la casele logodnicilor lor, ci și la restaurantele unde se organizează sărbătorirea Revelionului și unde sunt răsplătiți cu mai mulți bani și băutură, căci un singur gospodar de multe ori nu are posibilitatea să cinstească ceata așa cum ar avea ea pretenția.

În oraș sunt mai multe cete de bungheri care provin din cartierele periferice - Valea Seacă, Sihla, Izvorul alb -, părți ale orașului care conservă nuclee ale vieții țărănești. Costumația lor este, se spune, uniforma generalilor austrieci, cu ornamente spectaculoase de beteală, șnururi, franjuri, zurgălăi, nasturi de alamă (bunghi, de la care, se pare, ar veni și denumirea de bungher, datorată prezenței mai multor nasturi cusuți pe costulul lor) și paiete.

Ceata este alcătuită dintr-un număr cu soț de băieți, variind între 4 și 30, pentru a putea „face cruciș” în timpul jocului. Vârsta feciorilor este de la 8 ani până în pragul însurătorii, în prezent putând face parte din ceată și cei cu armata făcută, care erau respinși mai de mult pentru motivul că sunt flăcăi de însurat, datorită numărului mic de flăcăi care „se mai bagă în ceată” acum.

Jocul lor, în ritm asemănător cu al Arcanului, durează și până la o oră. Este acompaniat de muzică, în cazul în care câștigul le permite să-și plătească muzicanții, sau fără acompaniament muzical, numai în

ritmul strigăturilor (mai ales în cazul cetelor de copii mai mici).

Jocul se desfășoară în cerc, dansurile fiind *Bunghereasca* (în cerc simplu, care se strânge și se extinde), *Turbina* (bungherii merg în șir indian în cerc), *Pintenii* (asemenea cu *Bunghereasca*, numai că, la extinderea cercului, băieții fac o săritură, bătând „pintenii” cizmelor) și *Papanașii* (pintenii fără săritură).

Jocul este însoțit de strigături rostite la extinderea cercului, când muzica cântă mai tare. Atunci când cercul se strânge acestea lipsesc, fiind înlocuite de „fășcăturile” băieților sau, pur și simplu, de muzică. Cetele de copii mai mici „fășcăie” (fluieră) la strângerea cercului, deoarece nu au și muzicanți care să-i însoțească. Câteva strigături de joc sunt împletite cu cele inițiatice, atingând, uneori, sfera vulgarului și a pornografiei. Scopul lor este evidențierea grupului, mai ales față de ceilalți feciori, în ochii „mândrelor”, ai fetelor de măritat.

Cei prezenți în Bucovina la cumpăna dintre ani sunt prinși mai mult de spectacol, ignorând ceea ce este, de fapt, rațiunea întrunirii cetei. Ba chiar și în ochii performerilor, actualul lor dans are ca argument păstrarea tradiției, chiar ei ignorând faptul că ceea ce îi leagă este momentul vieții premergător căsătoriei. În ansamblul comunității, ei prezintă dintotdeauna mesajul unei vârste, una dintre unitățile tradiționale de organizare a băieților necăsătoriți, cu rol inițiativ, celulă socială tradițională (în sensul de mod de reunire, cunoaștere și manifestare publică a feciorilor), purtând mai recent și

marca unei categorii sociale, a feciorilor de țaran, în localitatea urbană de astăzi.

Când încetează jocul bungherilor intră în joc „țăganul” cu capra, apoi cel cu ursul, urmați fiind de un scurt joc al „țăganilor”, toate acestea însoțite de bătăi în tigăile țiganilor și de strigături licențioase.

Cetele de bungheri nu sunt niciodată singure; alaiul lor este format și dintr-un mare cortegiu de „țăgani” (băieți unși pe față și uneori pe tot trupul cu seu de oaie, apoi cu funingine, costumați în haine peticite, de care adesea atârnă cordele de pânză, având capul împodobit cu adevărate podoabe de pene). Rolul lor, exceptându-i pe cei care joacă capra sau ursul după bungheri, este numai de a-i însoți pe aceștia, de a le marca prezența într-un mod mai spectaculos. Pe drumuri „țăganii” îi sperie pe copii, țin calea trecătorilor sau a mașinilor ori „agață” fetele de măritat pentru a obține „un bacșiș la bulibașu”, cum spun ei.

Poate că, auzind strigăturile bungherilor pline de expresii „rușinoase”, cineva își va pune problema utilității studierii cetei lor sau a moralității actelor de cultură populară de acest fel. Dacă am judeca din perspectiva outsider-ilor, această problemă ar putea fi întemeiată din motive „culturale”, „de educație” sau morale. Dacă judecăm însă lucrurile din perspectiva insider-ilor, vom vedea că această „imoralitate” a strigăturilor nu este singulară în folclorul românesc, ci este prezentă în cadrul mai multor obiceiuri ale perioadei dintre Crăciun și Anul Nou, într-o parte a obiceiurilor de nuntă etc. În cazul obiceiului studiat de noi, strigăturile „deochete” au, pe lângă un vădit rol iniția-

tic, și pe acela de a distinge grupul, așa cum remarcam mai sus.

Titu Maiorescu stabilea ca normă a imoralității artistice lipsa valorii estetice. Tot astfel, putem spune că valoarea faptelor de cultură populară este dată tocmai de faptul că ele apar ca necesități ale grupurilor de performeri, prin aceasta fiind valoroase și reprezentative pentru acele grupuri. Dacă această „utilitate” lipsește, obiceiul dispare sau evoluează în funcție de evoluția comunităților.

Pentru cetele de bungheri, strigăturile culese de noi sunt mai mult „cu circuit închis”, ele fiind rar rostite cu toată claritatea în public, dar cunoscute de membrii cetelor. Din partea acestora, există și o oarecare grijă de a păstra moralitatea comunității, însă aceasta dispare atunci când este vorba despre afirmarea grupului sau de spectacol.

În contemporaneitate, obiceiul bungherilor reprezintă pentru zona Câmpulungului Moldovenesc o punte de legătură între tradiția societății patriarhale, rustice, de altădată și cea urbană de astăzi, între generația tânără și cea matură, putând fi și un punct de atracție pentru turiștii care vizitează zona pentru cadrul natural și mănăstirile din Nordul Moldovei.

Bunhereasca

*Lițâ foi șâ unu,
Sâ s-audă pintinu'
Luaț' sama, baieț' bini,
Sâ nu faciț' voi rușini,
Sâ puneț' 'ina pi mini
Bunhereasca de-amu vini.
Dațâ-i drumu' sâ sâ ducâ,
Sâ sâ ducâ pi cea luncâ.
Pi cea luncâ cu bulbuci
Paști lelea șepti giunci.
Lasâ, leli, giunca mnii,
Nu ti da pi golanii;
Golania-i mama noastră,
la zapada di pi coastâ
S-o așterni la fireastă,
Sâ traiești, leli Parascâ.
Eu la mândra cân' ma duc
leu cararea pi sub nuc;
Eu la mândra cân' ma bag,
leu cararea pi sub fag,
Pi sub fag șâ pi sub brad,
Eu la mândra tot ma bag.
Am dzâs lițâ di macriș
Câ facut-am în cruciș;
În cruciș, câ meri bini,
Nici o crâșmâ nu ramâni
Nibautâ, nimâncatâ,
Crâșmareasa ni-mbatatâ
Sâ crâșmaru' ni-mbatat
La o margini di pat.
Tot pi loc, pi loc, pi loc,
Sâ rasarâ busuioc,
Busuioc șâ floriceli,
C-așe-i placi mândri' meli,
În gurâ fârâ maseli (...)*

*Înc-o datâ bob di linti,
Câ facut-am ca-nainti.(...)
Am dzâs lițâ limpidi,
Am pus trii șâ-s pintini;
Încâ trii câ n-o fost buni,
Ș-alti trii pi loc le-om puni
Ș-am trimăs s-aducâ funii.
Cini-aduci funia,
Pi-acela l-oi spândzura
Cu căpitanu-alătura.
Încâ trii pentru podeli
Ș-alti trii mândruți' meli
Sâ mai punim încâ trii
S-apâ-s gata pintini'.
Trei ș-o statâ ș-o bucatâ
Șâ pi urmâ hurducatâ,
Hurducatâ binișor,
Cracanatâ di-un pkicior,
Hurducatâ lin șâ nouâ,
Cracanatâ de-amândouâ.(...)
Înc-o dat-a macului,
la, lasaț-o dracului,
Ca la Capu Satului.
Drag mni-i crâșma în paduri,
Sâ beu vin, sâ mânânc muri;
Di sâ-ntâmplâ sâ ma-mbăt,
Numa cioatili mă văd;
Cioatili, săracili,
Șâ pi dealuri vacili.
Am dzâs lițâ papanas,
Înc-un pintin, fcioraș,
Înc-un pintin ș-apoi sus,
Câ s-o dus doru, s-o dus,
Câ s-o dus di-alaltâieri,
Ș-o ramas doru' stingher;
Câ s-o dus de-alaltâsarâ,
Ș-o ramas doru' pi-afarâ.*

*Înc-odat-a macului,
la, lasaț-o dracului,
Ca la Capu' Satului.
Asarâ pi la-nsărat
M-am dus la mândruța bat.
Șâ mândruța me cuminti
Mni-o-nchis ușa dinainti;
M-o lăsat sâ dorm afarâ,
Sâ nu beu a doua oară.
Unu' Dumnadzâu mă ierti,
Câ ș-asar-am fost la feti.
Frunzulițâ di negarâ,
Câ disarâ mă duc iarâ.
Am dzâs lițâ șâ una,
Câ făcut-am turbina,
Turbina ca la Dorna,
Șepti lii barabula;
Mai în sus di Ciocănești,
Nici cu șepti n-o gasești;
Nici cu șepti, nici cu nouâ,
Nici cu șeptidzâci șâ nouâ;
Nici cu șepti, nici cu cinci,
Nici cu șeptidzâci șâ cinci;
Nici cu șepti, nici cu patru,
Nici cu șeptidzâci șâ patru,
Ș-am pus gata turbinatu'.
Câ s-o bat, s-o bat, s-o bat,
Câ-s fciior, nu-s ânsurat,
C-oi ave șâ ieu copkii,
Ș-oi lasa s-o batâ ii.
Una, douâ, ș-apâ-s trii,
Câ cu asta ti-i hrani.
Strâgaț', baieț' din gurâ,
Nu mai staț' ca boi-n șurâ;
Boi-n șurâ stau șâ rag,
Voi baieț' strâgaț' cu drag;
Strâgaț' cu gurili,*

N-ascultaț' minciunili,
 Că minciunili-s babești
 Șa ti fac sâ-mbatrânești,
 De-a dracului ci mai ești.
 Am dzâs lițâ siminoc,
 Bunghieri' trec la loc,
 Locului șâ pi hodinâ,
 Ca macu' pi rădăcinâ.
 Rădăcina macului,
 Dragostea barbatului,
 Ca la Capu' Satului;
 Că barbatu-i ca șâ dracu',
 Di ci-i dai, di ci mai ceri,
 Pân-agiungi-n sâ-n la leli.
 Tot pi loc, pi loc, pi loc,
 Sâ rasarâ busuioc,
 Busuioc șâ flori marunti,
 Ca la Câmpulung cusuti.
 Înc-odatâ bob di linti,
 Că facut-am ca-nainti,
 Înainti șâ-napoi,
 C-așe-i giocu' pi la noi.
 Nici aceala nu-i ficior
 Cari n-ari la pkicior
 Trii cuțâti ș-un pistol,
 Ș-o sticlâ di Monopol.
 Nici aceala nu-i barbat
 Cari nu-i dă pisti cap,
 Sâ știi c-ari barbat.
 Nici aceia nu-i fime
 Cari n-ari la brâu chei',
 Ca sâ-nchei', sâ dischei',
 Pi barbat dracu' sâ-l iei.
 Strâgaț', baiet', din gurâ,
 Nu mai staț' ca boi-n șurâ,
 Boi-n șurâ stau șâ rag,
 Voi, baiet', strâgaț' cu drag;

Strâgaț' cu gurili,
 N-ascultaț' minciunili,
 Că minciunili-s babești,
 Șa ti fac sâ-mbatrânești.
 Dațâ-m' drumu' sâ ma duc
 Pisti deal la Câmpulung;
 Câmpulung oraș frumos,
 Meri cu trenu', vii pi gios;
 Câmpulung oraș mai mari,
 Tătâ fata draguț' ari;
 Câmpulung oraș mnicuț,
 Tătâ fata-i cu draguț'
 Ca șâ oaia cu mnealuț.
 Nu ma da, mamâ, pi deal,
 Că s-a faci grâu' rar
 Sâ iarba numa' șuvar;
 Du-ma, mamâ, tot pi șăs,
 Că s-a faci grâu' des
 Sâ iarba numa' ovăs.(...)
 Înc-odatâ siminoc,
 Bunghieri' stau pi loc,
 Ca sâ intri capra-n joc.

Capra

Ta, ța, ța, caprițâ, ța,
 Te-am adus din Africa,
 Te-am adus cu avionu',
 Te-am hranit cu biberonu'...()
 Am o caprâ, n-am o sutâ,
 Dar mni-i drag sâ mă asculti;
 Dacâ nu m-ar asculta,
 Altâ caprâ mni-oi căta.
 Stai, caprițâ, stai pi loc,
 Ca sâ intri ursu-n joc.

Ursul

Hop șâ ieu cu ursu' mneu,
 Tocma' di pi Giomalău.
 Când calari, cân' pi gios,
 Ursu' mneu âi barbatos.
 Puni-ți, Martini, gios (...)

Țiganii

Eu-s cioroi șâ mama-i cioară,
 Tata cântâ la vioară.
 Ieș', țâgancâ, di sub pat,
 C-o vinit țâganu' bat (...)

Bunhereasca (Sadova)

Lițâ foai șâ unu,
 Sâ s-audâ pintinu'
 Luaț' sama, baiet' bini,
 Sâ nu faciț' voi rușini,
 Sâ puneț' 'ina pi mini
 Bunhereasca de-amu vini.
 Dațâ-i drumu' sâ sâ ducâ,
 Sâ sâ ducâ pi cea luncâ.
 Pi cea luncâ cu bulbuci
 Paști lelea șepti giunci.
 Lasâ, leli, giunca mnii,
 Nu ti da pi golanii;
 Golanu-i mama noastră,
 Ia zapada di pi coastâ
 S-o așterni la fireastă,
 Sâ traiești, leli Parascâ.
 Am dzâs lițâ di macriș
 Că facut-am în cruciș;
 În cruciș, câ meri bini,

Nici o crâșmâ nu ramâni
 Nibautâ, nimâncatâ,
 Crâșmareasa ni-mbatatâ
 Sâ crâșmaru' ni-mbatat
 La o margini di sat.
 Hai, s-o bat, s-o bat, s-o bat,
 Că-s ficior, nu-s însurat,
 După ci-oi ave copkii,
 Oi lasa s-o batâ ii.
 Am dzâs lițâ șâ una,
 Că facut-am turbina,
 Turbina ca la Dorna,
 Șepti lii barabula;
 Mai în sus di Ciocănești,
 Nici cu șepti n-o gasești;
 Nici cu șepti, nici cu nouâ,
 Nici cu șeptidzâci șâ nouâ;
 Nici cu șepti, nici cu șesâ,
 Nici cu șeptidzâci șâ șesâ;
 Nici cu șepti, nici cu cincii,
 Nici cu șeptidzâci șâ cincii;
 Nici cu șepti, nici cu patru,
 Pus-am gata turbinatu'.
 Am dzâs lițâ papanaș,
 Înc-un pintin, ficioraș,
 Înc-un pintin ș-apoi sus,
 Că s-o dus doru, s-o dus,
 Că s-o dus de-alaltâsarâ,
 Ș-o ramas doru' pi-afarâ.
 Că s-o dus di-alaltâieri,
 Ș-o ramas doru' stingher;
 Înc-odat-a macului,
 Ia, lasaț-o dracului,
 Ca la Capu' Satului.
 Am zâs lițâ limpidi,
 Că facut-am pintini'.
 Am zâs lițâ fost buni

*Alti trii pi loc le-om puni
Alti trii pentru podeli,
...mândruță meli.
Câ mai punim încă trii.
Pus-am gata pintinii. (...)
Tot pi loc, pi loc, pi loc,
Sâ răsârâ busuioc.(...)
Am zâs liță busuioc,
Bumbghieri' trec la loc,
Locului șâ ti fă bghini,
Câ s-o rupt din radacini
Radacina macului,
Dragostea barbatului (...)
Câ sâ poartâ cu margeli
Sâ-n gurâ fără maseli.
Am zâs liță busuioc,
Bumbghieri' stau pi loc,
Ca sâ intri capra-n joc.*

(Informatori: Bota Ioan, 28 ani, liceul,
șofer; Latiș Aurel-Vasile, 19 ani, liceul,
muncitor forestier; Voloșeniuc Gheorghe,
23 ani, liceul, șofer, toți din comuna Sadova,
județul Suceava)

Text și foto:
Dr. Iuliana BĂNCESCU
Cercetător științific II,
Patrimoniu Imaterial și Cultură
Tradițională - INP